

Spis treści

	WSTĘP	13
CZĘŚĆ I	CZYM JEST PROWOKACJA?	17
Rozdział 1	Słownikowe i potoczne definicje prowokacji	20
	1.1. Rodowód słów „prowokować”, „prowokacja”	20
	1.2. Słownikowe interpretacje czasownika „prowokować”	22
	1.3. Słownikowe objaśnienia terminu „prowokacja”	24
	1.4. Intencjonalne zawężanie znaczenia słów dotyczących „prowokowania”	26
	1.5. Słownikowe charakterystyki zachowań „prowokujących”	27
	1.6. Słownikowe określenia osób prowokujących	29
	1.7. Określenia pokrewne i bliskoznaczne	31
	Określenia złowieszcze	32
	Określenia ponętne	33
Rozdział 2	Dwoisty charakter zjawisk prowokujących	35
	2.1. Między przypadkowością a premedytacją	35
	2.2. Efekt prowokacji	36
	Psychologiczne i socjologiczne pojęcie „efektu”	37
	Wyróżniki „efektu prowokacji”	39
	2.3. Sprowokowanie mimowolne – efekt działań przeciwnych	40
	2.4. Bezosobowe (zjawiskowe) rozumienie (s)prowokowania	42
	2.5. Podmiotowe (intencjonalne) rozumienie terminu „prowokacja”	43
	Skutek bezwarunkowy a skutek warunkowy (uwikłany w konwencję)	44
	Znak i oznaka	45
	Ekspresja czynna i bierna	46
	Przyczyna, powód, cel	47
Rozdział 3	Manipulacyjny charakter prowokacji	48
	3.1. Akt prowokacji jako działanie wyrachowane (z premedytacją)	48
	Premedytacja	49
	Wyrachowanie	50
	3.2. Zróżnicowana geneza aktów prowokacji	50
	Prowokacje reaktywne, inicjatywne i zwrotne	51
	Prowokacje przeciwnoefektywne	54

	3.3. Istota i stereotypy manipulacji	54
	Moralny kontekst manipulacji	55
	Neutralne ujęcie manipulacji i prowokacji	56
	Negatywny stereotyp manipulacji i prowokacji	57
	Istota manipulacji	58
	Przewaga taktyczna jako atrybut manipulacji (w tym prowokacji) . .	59
	3.4. Prowokacja jako forma manipulacji	62
	Manipulacja niesprowadzalna do prowokacji	62
	Manipulacyjny charakter prowokacji inicjatywnych	63
	Podstępność prowokacji zwrotnych	63
	Podstępność prowokacji reaktywnych	64
Rozdział 4	Wyzwanie – najprostsza forma aktu prowokacji	66
	4.1. Dosłowne, konwencjonalne i metaforyczne znaczenie terminu „prowokacja”	66
	4.2. Wyzwanie jako akt konwencjonalny	69
	4.3. Wyzwisko – prostacka forma wyzwania	70
	Szczególna forma wyzwania	71
	Agresywny charakter wyzwiska	71
	Względny prymitywizm wyzwiska	73
	4.4. Nieodparty nacisk	73
	Konwencjonalne wymuszenie lub przesądzenie	74
	Zachowanie wyzywające	74
	Zachęta lub wezwanie do współzawodnictwa	77
	Wymuszenie reakcji (odpowiedzi)	78
	4.5. Wyzwanie „bezwrotne”	79
	4.6. Obraza, popis i licytacja	83
CZĘŚĆ II	POZIOM FINEZJI I STOPIEŃ ZŁOŻONOŚCI AKTÓW PROWOKACJI	85
Rozdział 5	Morfologia aktów prowokacji	88
	5.1. Ciągi i spłoty prowokacji	88
	5.2. Akty doraźne a działania powtarzalne i ciągle	89
	Prowokacja jednorazowa	89
	Prowokacje wielokrotne	90
	Prowokacja seryjna	91
	Prowokacja permanentna	92
	5.3. Prowokacyjna reguła (styl działania)	93
	5.4. Hiperwydajne formy prowokacji	94
	Prowokacja symultaniczna	94
	Prowokacja samożywna	95
	Prowokacja lawinowa (kaskadowa)	96
	Prowokacja kumulatywna	97
	Wielostopniowe multiprowokacje	98
	5.5. Sterowanie pośrednie i bezpośrednie	98
	Sterowanie naciskiem społecznym	99
	Prowokacyjne „warunkowanie”	100
	5.6. Oddziaływanie detaliczne, hurtowe i kompleksowe	101
	5.7. Wpływ zmaterializowany a wpływ psychiczny i symboliczny	102
	5.8. Prowokacja komunikacyjna i regulacyjna	103
	5.9. Perfidia – wyrafinowana forma prowokacji	105

Rozdział 6	Produktywna a pasożytnicza postać prowokacji	109
	6.1. Sztuczne wywoływanie... na podatnym gruncie	109
	6.2. Własnym wysiłkiem, cudzymi rękami, zarządzaniem losu	111
	6.3. Tworzenie sytuacji a dyskutowanie okazji	113
	6.4. Atrybuty prowokacji produktywnej	113
	6.5. Pasożytnicza forma prowokacji	115
	6.6. Burzliwa historia pewnej torebki	116
	6.7. Skandal „rozporkowy” w USA	118
	6.8. Sarajewo: zamach równie oburzający, co wygodny	120
	6.9. Goebbelsowska „promocja” Katynia	122
Rozdział 7	Prowokacja jako gra i rozgrywka	125
	7.1. Prowokacja jako gra	125
	Dwa znaczenia terminu „gra”	125
	Metaforyczność schematu „gry”	126
	7.2. Rozgrywka jako forma kooperacji	127
	Jedność spektaklu i rozgrywki	127
	Prowokacja jako instrument kooperacji	128
	7.3. Prowokacja aktorska i reżyserska	129
	7.4. Prowokacje jednostronne i wielostronne	132
Rozdział 8	Przykłady multiprowokacji	135
	8.1. Wielostronna rozgrywka sarajewska	135
	8.2. Intryga jako wielostopniowa prowokacja sieciowa	139
	8.3. Rosyjsko-estońska „wojna pomnikowa”	142
	Podłoże konfliktu i przesłanki stanowiska obydwu stron	143
	Wzajemna i wielostronna licytacja prowokacjami	145
Rozdział 9	Intryga – perfidna odmiana prowokacji	151
	9.1. Etymologia	153
	9.2. Intryga jako rodzaj spisku	154
	Atrybuty spisku	154
	Spisek jako współdziałanie	156
	Paradoks: spisek.... jednoosobowy	156
	Odmiany intrygi	157
	Gra na dwie strony	158
	9.3. Rodzaje intrygi „jednoobiektovej”	158
	Intryga obstrukcyjna	159
	Schemat zwrotnicy	160
	Trzy rodzaje zastawionej pułapki	162
	Sieć pajęcza (pajęczyna)	163
	Wikłanie w błędne koło	164
	Megaintryga	165
	9.4. Dyskomunikacja (krecia robota)	165
	Dywersja komunikacyjna	165
	Toksyczne pośrednictwo	167
	Obrotowy jątarczyk-kameleon	168

CZĘŚĆ III PROWOKACJA JAKO NARZĘDZIE POLITYKI 171

Rozdział 10	Specyfika i typowy repertuar prowokacji politycznych . . .	174
	10.1. Pejoratywna tradycja słowa „prowokacja polityczna”	175
	10.2. Wyróżniki prowokacji politycznej	177
	Materia	177
	Kontekst	178
	Sprawcy	179
	Obiekt i adresat oddziaływania	179
	Zasięg społeczny i skala oddziaływania	180
	10.3. Podatny grunt dla prowokacji politycznych	180
	10.4. Straszak prowokacji	182
	10.5. Stały repertuar prowokacyjnych środków działania politycznego	184
	10.6. Podręczny repertuar prowokacji doraźnych	185

Rozdział 11	Funkcje i cele prowokacji politycznych	187
	11.1. Pozytywne a negatywne zaprogramowanie prowokacji	187
	Kryterium pozytywności i negatywności	188
	Ambivalentność prowokacji	189
	11.2. Konstrukttywne i destrukcyjne formy prowokacji politycznych . . .	190
	11.3. Pragmatyczne, ideologiczne i rytualne funkcje prowokacji politycznych	192
	Pozytywne i negatywne funkcje pragmatyczne	192
	Doraźne i dalekosiężne cele pragmatyczne	193
	Ideologiczne funkcje prowokacji politycznych	193
	Indoktrynacja przez prowokacje	194
	Prowokatorska legitymizacja	195
	Prowokacja jako propaganda i agitacja	195
	Rytualne funkcje aktów prowokacji	195
	Korelacja funkcji pragmatycznych i symbolicznych	196
	11.4. Kompensacyjny charakter prowokacji	197
	Kompensacja braków, słabości, niepowodzeń	197
	Prowokacyjna kompensacja w działaniu politycznym	198
	11.5. Prowokacyjne sposoby akredytacji	199
	11.6. Prowokacyjne sposoby rywalizacji i walki politycznej	200
	11.7. Kategorie „użytkowników” prowokacji i specyfika ich celów . . .	202
	Prowokacje prezydentów	203
	Prowokacje rządowe i reżymowe	204
	Prowokacje wśród „samiych swoich”	204
	Antyrządowe prowokacje opozycyjnego establishmentu	205
	Prowokacje politycznych outsiderów	207

Rozdział 12	Prowokacja sprawcza, mistyfikacyjna, dyskredytacyjna . . .	208
	12.1. Trzy rodzaje prowokacji	208
	12.2. Prowokacja sprawcza	209
	12.3. Prowokacja mistyfikacyjna	210
	Operacja „Bodyguard”	211
	Realne skutki pozorów i złudzeń	213
	12.4. Prowokacja dyskredytacyjna	215
	12.5. Prowokacje wieloaspektowe – syndromatyczne	218

Rozdział 13	Kontaktowe prowokacje sprawcze	219
	13.1. Podstawowa typologia funkcjonalna	219
	13.2. Prowokacja rozpoznawcza (zwiadowcza)	222
	Sto kwiatów... do ścięcia	222
	Formy rozpoznania	224
	13.3. Typy prowokacji bodźcowej	225
	Prowokacja promocyjna	226
	Prowokacja kompulsywna	230
	Prowokacje motywacyjne	231
	Prowokacja mobilizacyjna	232
	Prowokacja demobilizacyjna	233
	13.4. Kompulsywna prowokacja do walki	235
	Potencjalna słabość adresatów zaczepek	236
	Paradoksalna niezawodność uświadamianych wymuszeń	236
Rozdział 14	Zwodnicze prowokacje sprawcze	238
	14.1. Typy prowokacji manewrowej	238
	Prowokacje prewencyjne	239
	Prowokacje tematyczne	240
	Prowokacje modulacyjne	241
	Prowokacje antycypacyjne	242
	Prowokacje obstrukcyjne	243
	14.2. Prowokacja dywersyjna	244
	Prpwpkacja infiltracyjna – argumentalna	245
	14.3. Prowokacja pretekstowa (narzędzie asekuracji i usprawiedliwień)	246
	Istota i funkcje pretekstów	246
	Racjonalizacja i asekuracja	248
CZĘŚĆ IV	SUGESTYWNE NIEDOPOWIEDZENIA	251
Rozdział 15	Podstępne nagrania, czyli poufność upubliczniona	257
	15.1. Nielojalne podpuszczenie	257
	15.2. Mechanizm podstępnych nagrań i ich zdyskontowania	259
	15.3. „Taśmy prawdy” Renaty Beger	264
	Okoliczności i przebieg działania	264
	Kto kim się posłużył?	266
	15.4. Kreatywne nagranie Ojca Rydzyka	269
Rozdział 16	Status i mechanizm przecieku	272
	16.1. Podstępne nagrania a przecieki – różnice i podobieństwa	272
	16.2. Metaforyka hydrauliczna	273
	16.3. Rodzaje przecieku	274
	16.4. Istota przecieku jako aktu prowokacji	275
	16.5. Przecieki uspołeczniony	276
	16.6. Taktyczne założenia przecieku sterowanego – prowokacji „hydraulicznej”	277
	16.7. Kwalifikacja funkcjonalna przecieku jako prowokacji	279
	16.8. Cele i kalkulacje „hydraulików-dywersantów”	280
	16.9. Atrakcyjność spektakularnej metody	281

Rozdział 17	Dwuznaczność i kontrowersyjność przecieków	283
	17.1. Paradoksalna wiarygodność wiadomości niepełnych i niesprawdzonych	283
	17.2. Ściganie... ofiar, nie sprawców	284
	17.3. Kontrowersje moralne	285
	17.4. Społeczne korzyści z nieszczelności i wścibstwa	287
	17.5. Negatywy zjawiska	288
	17.6. Epidemia przecieków jako patologia	289
	17.7. Przeciek jako... mistyfikacja	289
	Kulisy dokumentalnych odkryć	290
	Mitologia czwartej władzy i dziennikarstwa śledczego	290
	17.8. Dwuznaczność relacji w trójkacie „politycy – służby specjalne – dziennikarze”	294
	Przesadny optymizm ludzi „czwartej władzy”	296
	Powody do powściągliwości	296
Rozdział 18	W sidłach blefu	302
	18.1. Tradycja słowa i nieporozumienia pojęciowe	302
	18.2. Cechy charakterystyczne blefu	304
	18.3. Definicja i specyfika blefu	308
	18.4. Fałszywa sugestia i wzbudzenie niepewności	309
	Fałszywe zasugerowanie	310
	Wzbudzanie poczucia niepewności	311
	18.5. Blef bierny a blef czynny	312
	Blef bierny	312
	Blef czynny	313
Rozdział 19	Blef jako narzędzie gry politycznej	316
	19.1. Czarna teczka	316
	19.2. <i>Wiem więcej niż mogę powiedzieć</i>	317
	19.3. Blef jako demobilizacyjna pułapka	321
	19.4. Trzymanie w szachu	323
	19.5. Blef a mistyfikacja	325
	19.6. Status blefu jako prowokacji syndromatycznej	326
CZĘŚĆ V	SYNDROMATYCZNE PROWOKACJE BRUTALNE	329
Rozdział 20	Przesłanki prowokacyjnej taktyki faktów dokonanych	333
	20.1. Okoliczności zastosowania	333
	20.2. Rodowód i dosłowny sens określenia „fakty dokonane”	334
	20.3. Rodowód, ewolucja i konteksty pojęcia „fakty”	335
	20.4. Praktyczna manipulacja pojęciem faktu	336
	20.5. Mechanizm obiektywizacji	337
	20.6. Partykularne i negatywne utrwalenie	337
	20.7. Brutalna taktyka negocjacyjna	338
	20.8. Wmanewrowanie w sytuację bez wyjścia	339
	20.9. Aktywne wykorzystanie... inercji	341
Rozdział 21	Polityka faktów dokonanych	346
	21.1. Istota polityki faktów dokonanych	346
	21.2. Wścig niespodzianek z ich odbiorcą	347
	21.3. Pokojowe „odzyski” III Rzeszy	349

Rozdział 22	Fakty dokonane jako splot prowokacji	359
	22.1. Modelowy mechanizm tworzenia faktów dokonanych	359
	22.2. Fakty dokonane jako wyzwanie	361
	22.3. Jednostronne rozstrzygnięcie, przesądzenie i „przebicie”	362
	22.4. „Fakty dokonane” jako rodzaj wymuszenia	363
	22.5. Pragmatyczna atrakcyjność taktyki faktów dokonanych	365
	22.6. Status i profil metody faktów dokonanych	365
Rozdział 23	Megaprowokacja – nagonka	369
	23.1. Nagonka... niedestrukcyjna	369
	23.2. Myśliwska metafora	371
	Przestrzenno-fizyczne modele nękania	371
	Odpowiedniki polowania	373
	Corrida	374
	23.3. Atrybuty i instrumenty nagonki	374
	Środki i skutki prześladowania psychiczno-moralnego	376
	23.4. Autorytarna nagonka reżymowa	377
	23.5. „Pluralistyczny” mechanizm medialno-aferalny	378
	Paradoks nagonki „demokratycznej”	378
	Pneumatyka aferalna	379
	Specyfika skandalu	380
	Afera, czyli „dęta sprawa”	381
	„Nakręcanie” sprawy	383
	23.6. Funkcje nagonek	384
	23.7. Kalkulacje i założenia taktyczne	386
	Polityczny samosąd	386
	Najwdzięczniejsi odbiorcy	387
	Mechanizm korupcji moralnej	388
Rozdział 24	Drastyczna odmiana prowokacji	390
	24.1. Taktyczne i strategiczne kalkulacje politycznych zbrodniarzy	390
	Cele ostentacyjnej brutalności	391
	Techniki i środki zrjonalizowanego okrucieństwa	393
	24.2. Specyfika socjotechniki okrucieństwa	394
	Wyróżniki drastycznych form prowokacji	395
	Wymuszenie siłowe a destrukcja	395
	Manipulacja przemocą	396
	Przewaga działających bezwzględnie	398
	24.3. Psychologiczna strona prowokacji drastycznej	399
	Bulwersowanie, szok, spektakl destrukcji	399
	Gra na ludzkich uczuciach	401
	Tworzenie „gęstej atmosfery”	402
	24.4. Uczestnictwo, sprawstwo, odpowiedzialność	403
	Mocodawcy a wykonawcy	404
	24.5. Cui prodest?, czyli w poszukiwaniu sprawców	405
	Mimowolna niedyskrecja beneficjentów	406
	24.6. Paradoksalna atrakcyjność prowokacji drastycznej	406
	Postscriptum	409
	Literatura	412
	Spis tabel schematycznych	421
	Indeks nazwisk	422